

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านคลองไทร ตำบลหนองน้ำใส อำเภอสีคิ้ว

นาง วันวิสา ยางราชย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

บัณฑิต อาสาพัฒนา: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา

หมู่บ้านคลองไทร ตำบลหนองน้ำใส อำเภอสี่คิ้ว

อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร. มาโนชญ์ สุธีรวัฒนานนท์, 57 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาคือ เพื่อประเมินบริบทของหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่ามีความเข้มแข็งพอที่จะสามารถบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบผลสำเร็จได้มากน้อยแค่ไหน ตลอดจนทำให้รัฐบาลได้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบต่างๆ ของกองทุนแต่ละกองทุน เพื่อนำไปพัฒนาให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ

ผลการประเมินพบว่าพื้นที่ของหมู่บ้านคลองไทรได้มีการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่เคร่งครัด และจะปล่อยเงินกู้เป็นรายเดือนเพื่อป้องกันการสับสนและมีการพิจารณาให้กู้เงินตามระเบียบที่ได้ตั้งไว้ สำหรับผลกระทบต่อกองทุนหมู่บ้านคลองไทรก็จะมีเกี่ยวกับผู้กู้เงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และมีระบบญาติเข้ามาเกี่ยวข้อง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา..... (นพ)

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สามารถสำเร็จบรรลุล่วงวัตถุประสงค์ด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

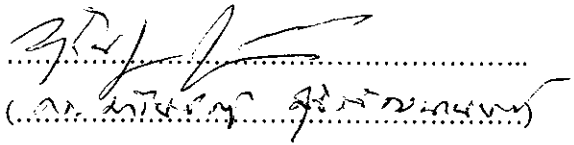
- อาจารย์ ดร. มาโนชญ์ สุธีรพัฒนานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 - อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติอาษา, อาจารย์ ดร. สุรียา สมุทรคุปต์,
 - อาจารย์ ดร. มัลลิกา สังข์สนิท และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
 - คุณมรกต ชินสิทธิ์ พัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
 - นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทุกท่าน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ
- ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

วันวิสา ยางราชย์
บัณฑิต อาสาพัฒนา
สิงหาคม 2545

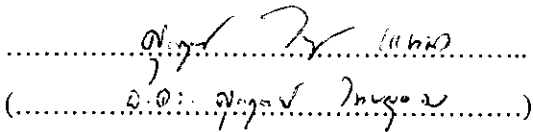
หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

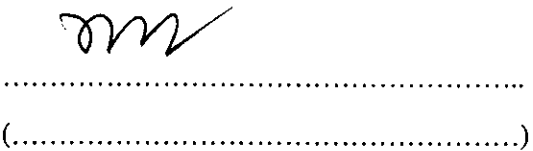

.....
(.....) (.....)

กรรมการสอบ

.....
(.....) (.....)

.....
(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน พ.ศ.

25 ต.ค. 2545

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1-2
วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	2
กรอบแนวคิดทางทฤษฎี	2-3
วิธีดำเนินการ	3-5
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	5-6
บทที่ 2 ปรัชญา วรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	7-15
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุน- หมู่บ้านและชุมชนเมือง	15-16
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของ- กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	16-19
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	19-21
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	21
หลักการประเมิน โครงการรูปแบบประเมินแบบชีพฟ์โมเดล	22-24
การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการ	25-28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28-29
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	29-31
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล	32
การวิเคราะห์ข้อมูล	33

บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการประเมินบริบทของชุมชน	34-44
ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	44-46
ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	47
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	48-51

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป อภิปรายผล	52-55
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ	55
ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน	
พื้นที่เป้าหมาย	56
ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ	56
ข้อเสนอแนะ	56-57

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ;

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). คู่มือสำหรับประชาชน

เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

รัฐมนตรี

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

คนไทยในอดีตอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ทั้งพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยาย ในการดำเนินชีวิต หรือ วิถีชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียง ในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวย มีความอุดมสมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ลักษณะเด่นทางสังคมเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นตามมาอีกมาก เช่น ค่านิยม ด้านวัตถุ สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดความแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปหางานทำต่างถิ่น คือการหนีสังคมชนบทเข้าสู่เมืองเพื่อทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

พอถึงรัฐบาลยุคปัจจุบัน โดยการนำของ ฯพณฯ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชน หมู่บ้านจนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ การเสริมสร้างสำนึกถึงความเป็นชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน มีการเชื่อมโยงและมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

บทบาทและหน้าที่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่การจัดสรรเงินของกองทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้านได้กู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้หรือลดรายจ่ายของสมาชิกหรือเพื่อสาธารณะประโยชน์ของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น นอกจากนี้ยังได้

กำหนดหลักเกณฑ์ให้กองทุนหมู่บ้านสามารถนำดอกผลที่เกิดจากเงินที่ได้รับมอบ หรือนำทรัพย์สินที่กองทุนได้รับบริจาคเพื่อนำไปใช้ในกิจการของกองทุนหมู่บ้านและนำไปใช้ในกิจการสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองในเขตความรับผิดชอบของกองทุนหมู่บ้านนั้นได้ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. บัณฑิตว่างงานทั่วประเทศทุกพื้นที่ จำนวน 74,881 คน มีรายได้คนละ 6,360 บาท ต่อเดือนเป็นเวลา 10 เดือน ได้รับความรู้ด้านการจัดการและการประเมินผลโครงการ ได้รับประสบการณ์จริงในพื้นที่ มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น คือ ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ มีโอกาสนำหน่วยกิตที่เรียนไปเทียบโอน เพื่อศึกษาระดับปริญญาโท โดยใช้เวลาและเงินทุนน้อยลง
2. บัณฑิตมีโอกาหางานได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือ อบต.
3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้ง 74,881 กองทุน จะมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยความรู้ที่คนในหมู่บ้านได้เรียนรู้และสมาชิกของหมู่บ้านได้รับทุนให้เรียนสูงขึ้นและมีจิตวิญญาณพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหมู่บ้านต่อไปด้วยความเห็นชอบของคนในหมู่บ้านเอง
4. รัฐบาล จะทราบถึงผลการดำเนินงานความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของ การปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวนทั้งหมด 74,881 หมู่บ้าน อย่างต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคได้ทันที่ และนำข้อมูลการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จของบางหมู่บ้านไปเป็นตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่นๆ เพื่อขยายผลความสำเร็จต่อไป
5. ประชาชนทั่วประเทศจะมีสภาพชีวิต เศรษฐกิจสังคมที่ดี และเป็นไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูประเทศ ให้มีความเจริญและมั่นคงทุก ๆ ด้าน

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

คำว่า “การประเมิน” ตามความหมายที่ให้ไว้ในพจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530 หมายถึง “การกะประมาณค่า การคะเนเอา การกะประมาณคุณค่า การกะประมาณราคา การกะประมาณผล”

ส่วนคำว่า “โครงการ” นั้น หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรเพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทน งานหรือกิจกรรมดังกล่าวจะต้องเป็นหน่วยอิสระหน่วยหนึ่งที่สามารถทำการวิเคราะห์ วางแผน และนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้งมีลักษณะแจ้งชัดถึงจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของเวลาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

ดังนั้น “การประเมินผลโครงการ” ตามความหมายเบื้องต้นนี้ ก็คือการทำประมาณผลที่จะเกิดขึ้นหรือการคาดคะเนเกี่ยวกับเรื่องของการปฏิบัติงานหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้ได้ผลงานออกมาตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

การประเมินผลงานของโครงการ อาจอยู่ในรูปแบบของการติดตามงานหรือติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ งานผู้ปฏิบัติงานทั่วไป งานของผู้บริหารโครงการ งานของหัวหน้าหน่วยงานราชการ การติดตามผลได้หรือ out put ของโครงการ และอาจหมายถึง การควบคุม การดูแล การตรวจสอบ การทบทวนโครงการหรือผลงาน ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้ข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ก็ควรจะมาจากการที่มีการประเมินผลงานที่มีคุณภาพเท่านั้น

การกำหนดแบบจำลองที่เป็นระบบมีหลักการที่สมเหตุสมผล จะทำให้การวางแผนการทำงานต่าง ๆ เป็นไปโดยง่าย แบบจำลองการประเมินโครงการ แบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ของการประเมินได้ 2 กลุ่ม คือ

1. แบบจำลองเพื่อการตัดสินใจ
2. แบบจำลองเพื่อการตัดสินใจคุณค่า

ทฤษฎีที่เหมาะสมจะนำมาประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือ ทฤษฎีของ Stufflebeam's CIPP Model ซึ่งเป็นต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินการ

การวิจัยประเมินผลโครงการนี้ มีขั้นตอนรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น
 - สำรวจจากเอกสารของหมู่บ้าน

- สํารวจจากเอกสารของทางราชการ เช่น จปฐ.
- สํารวจโดยการสัมภาษณ์สมาชิกภายในหมู่บ้าน
- สํารวจโดยการสอบถามสมาชิกภายในหมู่บ้าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน
- ผู้กู้เงินกองทุนทุกคนที่ทำโครงการขอกู้เงินกองทุน ซึ่งทางกรรมการได้อนุมัติให้เงินไปแล้ว
- ประชากรภายในหมู่บ้านทุกครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

- คณะกรรมการกองทุนใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น
- ผู้กู้เงินกองทุนทุกคนใช้วิธีการสัมภาษณ์ทุกคน เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของผู้กู้ รายได้ต่อปี จำนวนประชากรในครัวเรือน ภาวะหนี้สินของครอบครัว และจุดประสงค์ที่ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
- ประชากรภายในหมู่บ้านทุกครัวเรือน ใช้วิธีสอบถามข้อมูลและจากเอกสารของทางราชการประกอบ, การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับจำนวนประชากรในแต่ละครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน สภาพความเป็นอยู่ ซึ่งถือเป็นบริบทของหมู่บ้าน

3. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการสอบถามและสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของโครงการฯ การปฏิบัติงาน กิจกรรม ผลการปฏิบัติงาน ผลข้างเคียง ผลกระทบ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เพื่อให้เครื่องมือประเมินผลมีความครอบคลุมทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างที่ต้องการวัด เครื่องมือในการวิจัยประเมินผลโครงการฯ มีดังนี้

- แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนโดยใช้ บร.9 เพื่อทราบถึงกระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านว่าทำอย่างไร และทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านว่าควรแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างไร เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วน บร.4 เพื่อทราบ

ถึงความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเงินกองทุนของแต่ละเดือนว่ามีจำนวนเงินในบัญชีกองทุนเหลือเท่าไรและมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกองทุนมากน้อยแค่ไหน

- แบบสอบถามและสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านโดยใช้ บร.1 – บร.12 ซึ่งบางครั้งแบบสอบถามจะเป็นแบบเลือกตอบ มี 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย หรือบางคำถามก็จะมี 2 ระดับ คือ เพิ่มขึ้น ลดลง อย่างเช่น บร.2 ซึ่งเป็นการสอบถามเพื่อชี้วัดถึงความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ส่วนการสัมภาษณ์จะใช้ บร.9 เพื่อทราบเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบของกองทุนหมู่บ้านว่าสมาชิกมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง เห็นด้วยหรือไม่
- การสัมภาษณ์ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านโดยใช้ บร.11 เป็นการเจาะลึกกรณีศึกษาของผู้กู้เงินแต่ละคน เพื่อได้ทราบถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้กู้ว่าได้ทำการกู้เงินไปดำเนินการในเรื่องใดและทำตามโครงการที่ได้ขอกู้ไปหรือไม่ และทราบถึงรายได้ต่อปี จำนวนเงินที่กู้ สถานะหนี้สินต่าง ๆ ของผู้กู้ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้กู้

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- ชาวบ้านมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน
- ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองรวมทั้งเคารพในกติกาที่กำหนดร่วมกัน
- มีคณะกรรมการกองทุนที่เป็นคนดี มีความรู้ มีประสบการณ์ เสียสละ และรับผิดชอบในหน้าที่
- มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตามตรวจสอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม
- มีความสามัคคี ความเอื้ออาทร เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส
- มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- บัณฑิตที่จบหลักสูตรสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และทำให้หางานได้ง่ายขึ้น

- บัณฑิตได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธี อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้
- ทำให้รัฐบาลได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง

บทที่ 2

ปรัชญา วรรณกรรม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนำ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และถือเป็นนโยบายที่สำคัญ ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน ของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไข ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนา หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายแล้ว โดยได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่า ด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและ รายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กและเพื่อเป็นการเสริมสร้าง กระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและ พัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมเสริมสร้างและพัฒนา หมู่ บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุน หมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครวัเรือินการควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ร้านค้าชุมชน ฯลฯ
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน
3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและด้านการจัดการกองทุน
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

กล่าวโดยสรุป กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง เป็นกองทุนรวมในระดับชาติ เพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทุกแห่ง ชุมชนละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนบริหารจัดการกันเอง ภายใต้ปรัชญา การร่วมคิดและดำเนินการ โดยกระบวนการ ประชาสังคม และการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อเพิ่ม ศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง และบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ให้ นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนของตน ซึ่งจะ นำไปสู่ผลแห่งการเป็นภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และการพัฒนา ที่ยั่งยืนต่อไป

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนสามารถมีเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านอย่างยั่งยืน ชุมชน และหมู่บ้านจึงต้องจัดทำระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ โดยมีเกณฑ์ที่คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดขึ้น

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละแห่ง ต้องมีคณะกรรมการกองทุนไม่น้อยกว่า 9 คนแต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียม กัน ซึ่งได้คัดเลือกกันเองระหว่างสมาชิกภายในหมู่บ้านและชุมชน ให้เข้ามาเป็นคณะ ผู้ดำเนินการต่าง ๆ ในชุมชน ตามระเบียบข้อบังคับที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดขึ้น เพื่อให้ เกิดความเข้าใจตรงกันทุกหมู่บ้านและชุมชน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุน หมู่ บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ จึงได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ดังนี้

1. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจการชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางด้านการงาน รวมทั้งยึดมั่นใน การปกครองตามระบบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถ หรือเสมือนคนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษ หรือ รอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดพลาดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน โดยคณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีหน้าที่ดำเนินการบริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อให้สอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ซึ่งในหมู่บ้านบางแห่งอาจมีอยู่ก่อนที่เงินกองทุน 1 ล้านบาทจะเกิดขึ้นแล้ว หลังจากนั้นให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองออกระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ไม่ให้ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด ซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

การรับสมัครสมาชิก และจัดทำทะเบียนสมาชิก ให้คณะกรรมการในแต่ละหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำ ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคล ในหมู่บ้านรวมทั้งสำรวจ และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อดสาหกรรมในครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่ของตนเอง ซึ่งการสำรวจข้อมูลนั้น รวมไปถึงกองทุนอื่น ๆ ภายในหมู่บ้านด้วย นอกจากนี้การจัดประชุมสมาชิกยังเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ตามที่ได้ตกลงกันไว้ หรือตามแต่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของสมาชิกทั้งหมด ลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอให้มีการประชุม ซึ่งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องนั้น

ด้านกฎหมาย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีหน้าที่ทำนิติกรรม สัญญาหรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขที่เกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน ตั้งแต่พิจารณาให้

สมาชิกกู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กองทุนได้กำหนดไว้แล้ว รวมทั้งจัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรรดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรมาแล้วภายในหมู่บ้าน คินให้แก่กองทุน ให้ครบเต็มจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย หากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ มีหนังสือหรือคำสั่ง ระบุว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไม่ปฏิบัติตามหรือไม่บริหารจัดการให้ดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับที่กองทุนกำหนด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังต้องปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดหรือมอบหมายด้วย

กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้กรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง แทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นภายในระยะเวลา 30 วัน ซึ่งผู้ได้รับคัดเลือกอาจเป็นคนเดิมก็ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้ ส่วนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่งในกรณีอื่น ๆ คือ

1. ตาย
2. ลาออก
3. คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
4. ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
5. มีลักษณะต้องห้าม คือ
 - เป็นบุคคลล้มละลาย
 - ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาล
 - ต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
 - ให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระ รัฐ-วิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายร้ายแรงแก่หน่วยงานที่สังกัด
6. คณะกรรมการให้ออกเนื่องจากมีหลักฐานที่เชื่อได้ว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติของกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนอาจแต่งตั้งบุคคลจากสมาชิกเข้าดำรงตำแหน่ง กรรมการกองทุนแทนได้ และผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับ วาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทน

เมื่อได้คณะกรรมการกองทุนครบตามจำนวนแล้ว ให้กรรมการกองทุน เลือกรวมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการกองทุน รองกรรมการกองทุน เภรัญญิกกองทุนและเลขานุการกองทุน โดยประธานกรรมการกองทุนทำ หน้าทีประธานในที่ประชุม หากประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานทำหน้าที่แทน และถ้ารองประธานไม่มาประชุมหรือไม่ อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกรวมการคนหนึ่งเป็น ประธานในที่ประชุม ซึ่งการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มี 1 เสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีก 1 เสียง เป็นเสียงชี้ขาด หาก กรรมการกองทุนผู้ใดมีส่วนได้ส่วนเสียเป็นส่วนตัวในเรื่องที่มีการเสนอในที่ ประชุม ห้ามกรรมการผู้นั้นเข้าประชุมในเรื่องนั้น และในการประชุมแต่ละ ครั้งต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการกองทุนทั้ง หมด เท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม

สำหรับเงินและทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองนั้น อาจประกอบด้วย

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

การจัดทำระเบียบข้อบังคับ เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุน แล้ว คณะกรรมการกองทุน และประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน(กตกา) กองทุนหมู่บ้าน

หรือชุมชนเมืองตนเอง ประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด คือ

1. วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิก พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
2. ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ไม่เกินหนึ่งปี

การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้ง กองทุนเรียบร้อยแล้ว สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง โดยจัดทำแบบ ขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
2. ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือ ธนาคารเพื่อการ เกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับ ของกองทุน
3. เปิดบัญชีกับธนาคาร

การกู้ยืมเงินกองทุนนั้น ให้สมาชิกกองทุนที่มีความประสงค์จะขอกู้เงิน จากกองทุน ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน แล้วยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาตามหลัก เกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด ซึ่งคณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการ อนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท หากมีกรณีที่คณะกรรมการเห็นควร อนุมัติเงินกู้รายใด เกินกว่า 20,000 บาท ก็ให้คณะกรรมการกองทุนเรียก ประชุมสมาชิกเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินราย ละ 50,000 บาท ส่วนการอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุน พิจารณา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ในการอนุมัติเงินกู้ยืมคณะกรรมการกองทุนแก่สมาชิกกองทุนนั้น อาจมี 2 ประเภท คือ

1. คณะกรรมการมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด
2. คณะกรรมการมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอบางส่วน

ซึ่งทั้ง 2 ประเภทนั้น ให้คณะกรรมการกองทุน ทำบันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้เงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้ และธนาคารรับทราบอย่างรวดเร็ว แล้วแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อย 2 คน ทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ นั้น ในขณะที่ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินให้ไปเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร แล้วมาแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์นั้นให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว หลังจากนั้นธนาคาร จะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลค้ำประกัน หรือหลักประกันประเภททรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนดส่วนอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดเป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีต ประเพณี สภาพเศรษฐกิจ และสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนนั้นโดยเปิดเผย

การชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณากำหนดระยะเวลาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย ซึ่งการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน ให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จ ภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันทำสัญญา และให้ผู้กู้หรือผู้นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืนที่ธนาคาร แล้วนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

กรณีผู้กู้ผิดสัญญา ไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอน สำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระหนี้ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้อย่างหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่งหรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

หากผู้กู้ไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในคำขอกู้ยืมเงิน หรือมีหลักฐานอันน่าเชื่อถือได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันควร คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้ทันทีแล้วให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงิน พ้นจากสมาชิกภายใน 30 วัน หลังจากวันยกเลิกสัญญา และห้ามสมาชิกผู้นั้นสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

2. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การเตรียมความพร้อม

ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องร่วมกันเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน คือ
 - สร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชน ในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการ โดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 - สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบนโยบาย กลไก แนวทางการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
 - สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการ และบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน

- จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ทั้งนี้หมายถึง มีจำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันขึ้นอยู่กับเวทีชาวบ้านที่เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้
 1. องค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือ จำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง
3. เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
4. เลือกคนดีมีความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1. เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
2. เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
9. ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

3. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน คือ
 - สร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชน ในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการโดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบนโยบาย กลไก แนวทางการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
- สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการ และบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

2. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน

- จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ทั้งนี้หมายถึง มีจำนวนเท่ากันหรือใกล้เคียงกันขึ้นอยู่กับเวทีชาวบ้านที่เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้
 1. องค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือ จำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 2. ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง
 3. เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
 4. เลือกคนดีมีความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. จัดทำระเบียบข้อบังคับ

เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุน และประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน (กติกา) กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองตนเอง โดยมีแนวทางดังนี้

- ประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด คือ

1. วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท
2. ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ไม่เกินหนึ่งปี

4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารจัดการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุน (กตিকা) และสมาชิกจะต้องร่วมกันดำเนินการตามกติกากำหนดไว้ เช่น

- การรับสมาชิก
- การระดมทุน
- การจัดทำระบบบัญชี
- การจัดระบบตรวจสอบ
- การมอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบของกรรมการ
- อื่น ๆ

5. การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ. 2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ. 2 จากคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
- ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน
- เปิดบัญชีกับธนาคาร

5.2 การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน

- การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

5.3 รับเงินจัดสรร

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว จะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ เมื่อกองทุนได้รับแล้วให้ติดต่อธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับเงินจัดสรร โดยมีเอกสารดังต่อไปนี้

- สมุดบัญชีเงินฝากของกองทุน
- มติที่ประชุม ซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคาร ไปแสดงต่อธนาคารฯ และมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการของกองทุนลงนามกำกับ และรับรองสำเนาครบทุกหน้า
- บัตรประจำตัวประชาชนของคณะกรรมการกองทุน

4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คลองไทร ใช้บังคับวันที่ 21 กรกฎาคม 2544 เป็นต้นไป

1. ที่ตั้ง

กองทุนหมู่บ้านคลองไทร ตั้งอยู่เลขที่ 22/23 หมู่ที่ 6 บ้านคลองไทร ตำบลหนองน้ำใส อำเภอ สีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30140 โทรศัพท์ 044 – 239162

2. วัตถุประสงค์

- เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อให้สมาชิกใช้ประกอบอาชีพ
- เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์โดยวิธีถือหุ้นและฝากสัจจะ
- เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม

3. แหล่งที่มาของกองทุน

- เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล, รัฐวิสาหกิจ
- เงินที่ได้จากการบริจาค โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระผูกพันใด ๆ ทั้งสิ้น
- ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน

- ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- เงินฝากสัจจะ
- เงินค่าหุ้น
- เงินจัดสรรจากหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- เป็นคนในหมู่บ้านและที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านคลองไทรตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป
- บุคคลนั้นต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- มีเงินฝากอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นทั้งหมด
- ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- จะต้องเข้าร่วมประชุมและทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน
- จะต้องเป็นผู้ไม่มีประวัติการค้างชำระหนี้
- ต้องเป็นคนขยัน อดทน เสียสละและเห็นประโยชน์ต่อกองทุนเป็นสำคัญ

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ของกองทุนหมู่บ้านคลองไทร มีดังนี้

1. ปันผลค่าหุ้น 40 %
2. ปันผลเฉลี่ยคืน 10 %
3. เป็นทุนสาธารณประโยชน์ บ้าน วัด โรงเรียน 10 %
4. ค่าตอบแทนคณะกรรมการ 20 %
5. จัดเป็นกองทุนบริหารของกองทุนหมู่บ้านคลองไทร 20 %

ปัจจุบันมีผู้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกองทุนทั้งหมด 104 คน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- ยื่นคำขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการหมู่บ้าน
- การสมัครเข้าเป็นสมาชิก รับ 1 ครั้งต่อปี
- สถานที่รับสมัคร ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน
- คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรมโดยมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุน
- เป็นนิติบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจ
- ค่าสมัครสมาชิกแรกเข้า 20 บาท

- หุ่น ๆ หนึ่งมีมูลค่า 10 บาท จะต้องถือหุ่นอย่างน้อย 1 หุ่น แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ่นทั้งหมด
- การชำระค่าหุ้น ชำระด้วยเงินสด
- การเพิ่มหุ้นจะเพิ่มได้ในปีถัดไป

6. การฟื้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- เสียชีวิต
- ลาออกและได้รับการอนุมัติให้ลาออกจากกรรมการกองทุน
- จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือ แสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือกองทุนไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น
- ผู้กู้ยืมนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ตามสัญญา ให้คณะกรรมการยกเลิกสัญญาหรือ เรียกเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวนโดยทันที แล้วคณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกให้พ้นจากการเป็นสมาชิก เป็นเวลา 2 ปี

5. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
- ต้องเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
- สมาชิกรายหนึ่งจะขอกู้ในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

6. หลักการประเมินโครงการรูปแบบประเมินแบบซิฟพีโมเดล

การประเมินแบบซิฟพีโมเดล

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ อีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมิน ความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผน การประชุมได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อ บ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดใน การประเมินแบบ CIPP จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่า เป็นการรับข่าว สารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้า ใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

แบบจำลอง CIPP จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจ เกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยว กับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาย ซึ่งเป็น ตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม นอก จากนี้ ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการ วินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและ สถานการณ์

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครง สร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่ง หมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในการรูปของราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรา กำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ และยังช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น ส่วนรูปแบบของคำถามที่ใช้ถาม เช่น วัตถุประสงค์จะกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ฯลฯ

การประเมินกระบวนการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ

- เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง คือ

- การจัดหานักประเมินกระบวนการที่มีเต็มเวลา
- เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินและบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงาน
- การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เสมอ

ในการรวบรวมสารสนเทศ นักประเมินกระบวนการต้องใช้วิธีการทั้งที่มีแบบแผน และไม่มีแบบแผน เช่น การสัมภาษณ์ การจัดอันดับ บันทึกการประชุมคณะกรรมการปรับปรุงหน่วยงานของ PERT ฯลฯ

การประเมินผลผลิต มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามโครง

การด้วย ซึ่งจะรวมถึงสิ่งต่อไปนี้อย่างเข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการเข้าร่วมด้วย

การนำเอาแบบจำลองชีพชีพอไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

7. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคง จนทำให้ท้องถิ่นมีขีดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งรัฐบาลได้ให้การจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตที่ว่างงาน ซึ่งได้ผ่านการคัดเลือกให้เข้ามาศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ร้อยละ 80 และเป็นภาคทฤษฎี ร้อยละ 20 โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปเป็นรากฐานในพื้นที่ประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงทุก ๆ ด้าน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

บทนำ

เมื่อมีการจัดทำระเบียบของกองทุนหมู่บ้านแล้ว ทำให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีกฎระเบียบข้อบังคับของแต่ละกองทุนเพื่อจะได้เป็นข้อบังคับให้คณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนได้ปฏิบัติตามและทำให้การบริหารกองทุนมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนมีประสิทธิภาพมากขึ้นจะต้องมีการติดตามประเมินผลโครงการของสมาชิกแต่ละคนที่ได้ทำการขอกู้เงินไปว่าได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งการจัดทำระเบียบของกองทุนนี้จะทำให้สมาชิกแต่ละคนไม่กล้าที่จะนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ซึ่งทำให้กองทุนนั้นไม่มีหนี้สูญมากเกินไป

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านนั้น เพื่อทราบเกี่ยวกับการบริหารจัดการจัดการกองทุนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านได้ดำเนินการตามระเบียบข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และสมาชิกแต่ละคนที่ได้ทำการขอกู้เงิน ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตนเองขอกู้เงินหรือไม่ เพื่อจะได้ทำให้สมาชิกได้มีรายได้เพิ่มขึ้น

นักประเมินคนสำคัญที่สร้างแบบจำลองนำมาประยุกต์ใช้ได้แก่

1. Tyler's Goal Attainment Model เป็นแบบจำลองที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก ในการประเมินความสำเร็จของโครงการ โดยการตรวจสอบผลผลิตของโครงการว่า ได้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด

สรุปคือ การประเมินโครงการจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ต้องตรวจสอบผลผลิตของโครงการว่า ได้ผลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงใด

2. Scriven's Evaluation Model เป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของโครงการที่ต้องการประเมิน โดยมีกิจกรรมการเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลและการกำหนดเกณฑ์ประกอบการประเมิน

มิติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ

1.2 การประเมินผลรวม แบ่งได้

1.2.1 การประเมินคุณค่าภายใน

1.2.2 การประเมินความคุ้มค่า

สรุปคือ การประเมินโครงการ นอกจากการประเมินตามวัตถุประสงค์แล้วยังต้องคัดเลือกข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งผลผลิตโดยตรงและผลกระทบอื่นที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยนักประเมินจะมีอิสระในการดำเนินงาน

3. Stake's Countenance Model เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง แล้วนำมาจัดให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อบรรยายและตัดสินคุณค่าของโครงการที่ต้องการประเมิน โดยเน้นการบรรยายสิ่งที่ถูกประเมินให้ชัดเจน

สรุปคือ การประเมินโครงการในแนวคิดนี้ มีลักษณะเป็นการประเมินเพื่อตอบสนอง ซึ่งต้องอาศัยการบรรยายและการตีความข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นระบบ กระบวนการประเมินอย่างเป็นระบบ คือ

- พูดยุกับบุคลากรและผู้รับบริการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- กำหนดขอบเขตของโครงการ
- ศึกษาทบทวนกิจกรรมทั้งหมดของโครงการ
- หาจุดมุ่งหมายและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- รวบรวมประเด็นและปัญหาที่ควรประเมิน
- กำหนดข้อมูลที่จำเป็นตามประเด็นปัญหาที่กำหนด
- คัดเลือกผู้เก็บข้อมูลและเครื่องมือที่จะใช้
- สังเกตข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของโครงการ
- เตรียมบรรยายข้อมูลและกรณีตัวอย่าง
- จัดประเด็นปัญหาให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง
- นำเสนอรายงานผลการประเมิน

4. Alkin's Concept of Evaluation เป็นกระบวนการคัดเลือก ประมวลผลข้อมูลและจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอต่อผู้ตัดสินใจ ในการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ แบ่งเป็น

- เพื่อการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ
- เพื่อการวางแผนโครงการ
- ประเมินขณะกำลังดำเนินโครงการ

- เพื่อการพัฒนางาน
- เพื่อรับรองผลงาน

สรุปคือ นักประเมินทำหน้าที่ เป็นผู้จัดหาและเตรียมข้อมูล แล้วสรุปและรายงานให้ผู้ตัดสินใจทราบ เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมเกี่ยวกับโครงการต่อไป

5. Hammond's Concepts of Evaluation เป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่น่าเชื่อถือและเพียงพอต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับ การจัดโครงการต่อเนื่องหรือยุติโครงการแทนที่จะใช้ความเชื่อหรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจอย่างเดียว ซึ่งนักประเมินทำหน้าที่เป็นผู้จัดหาและเตรียมข้อมูล

6. Provus' Discrepancy Evaluation Model เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการค้นหาช่องว่างระหว่างสภาพจริงกับเกณฑ์ เพื่อชี้ข้อบกพร่องของโครงการ ให้แก่ ผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น

สรุปคือ เป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการประเมินร่วมกับทฤษฎีการจัดการในการประเมินโครงการ เพื่อพัฒนาโครงการ ซึ่งจะทำให้โครงการดำเนินไปได้อย่างมั่นคง

Provus เน้นประเด็นสำคัญ 3 ประการ

- การหาความแตกต่างระหว่างผลงานกับมาตรฐาน
- นักประเมินทำงานเป็นคณะ เป็นอิสระจากผู้ดำเนินโครงการ
- ผู้ดำเนินโครงการต้องมีส่วนร่วมในการประเมินทุกขั้นตอน

7. Stufflebeam's CIPP Model เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่

Stufflebeam แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภทคือ

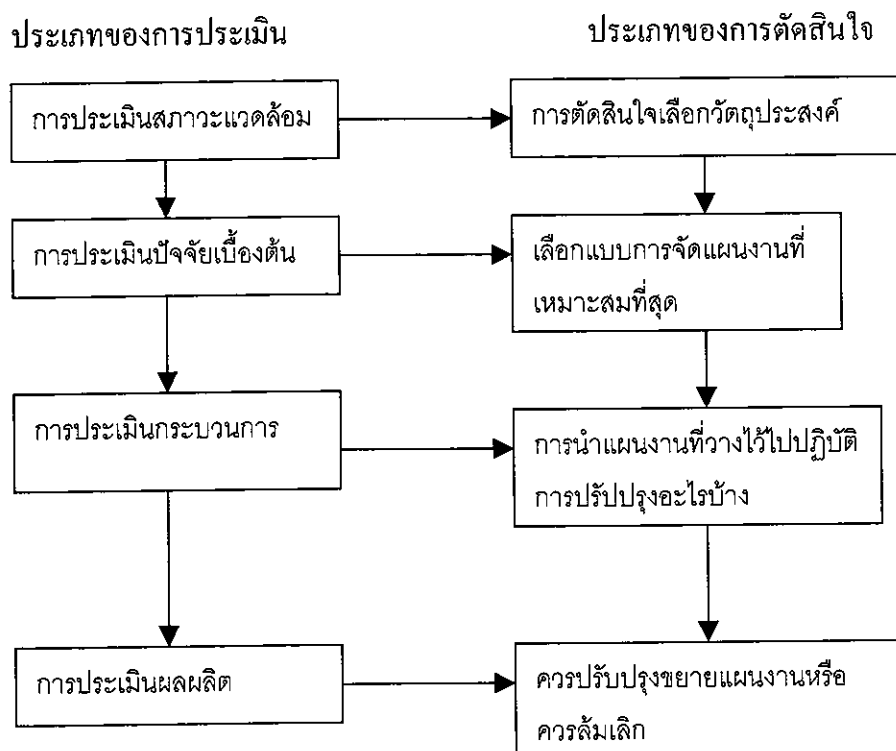
- การประเมินบริบท
- การประเมินตัวป้อนเข้า
- การประเมินกระบวนการ
- การประเมินผลที่เกิดขึ้น

และแบ่งการตัดสินใจที่ควบคู่กับการประเมินเป็น 4 ประเภท

- การตัดสินใจเพื่อการวางแผน
- การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง
- การตัดสินใจในการปฏิบัติ
- การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ

สรุปคือ กระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ

ผู้ประเมินได้กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินการประเมินผลโครงการฯ โดยใช้ทฤษฎีของ Stufflebeam's CIPP Model ซึ่งเป็นต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ ซึ่งแผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซีพีพีโมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน
- สมาชิกภายในหมู่บ้านทุกคน, ทุกครัวเรือน
- ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทุกคนที่ทำโครงการขอกู้เงิน ซึ่งทางกรรมการได้อนุมัติให้เงินไปแล้ว จำนวน 58 ราย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

- สมาชิกภายในหมู่บ้านทุกคน, ทุกครัวเรือน ใช้วิธีสอบถามข้อมูลและจากเอกสารของทางราชการประกอบ, การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยว

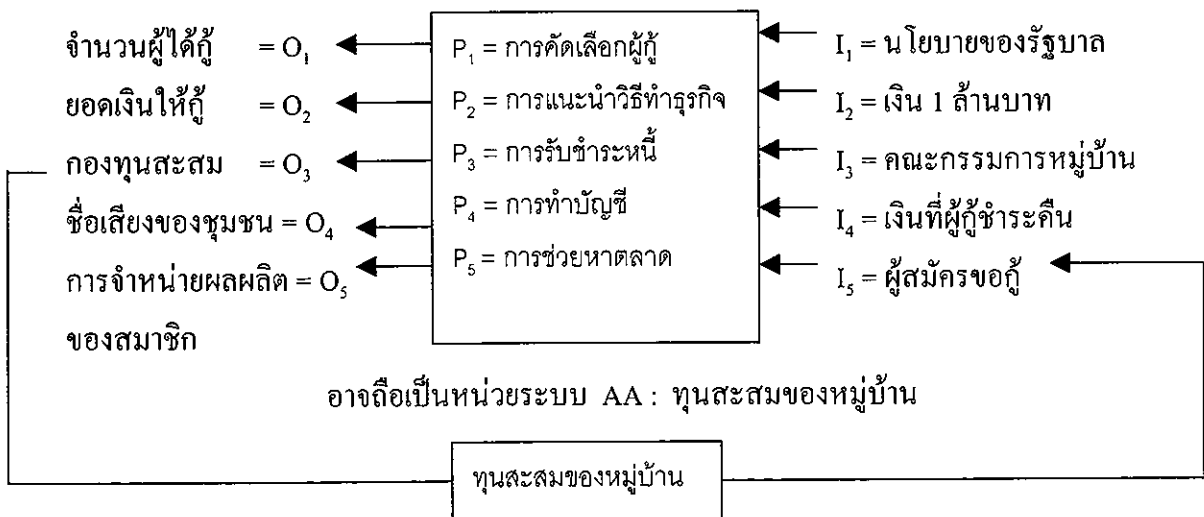
กับจำนวนประชากรในแต่ละครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านสภาพความเป็นอยู่ ซึ่งถือเป็นบริบทของชุมชน

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ใช้วิธีสัมภาษณ์และการสังเกตการทำงาน เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทุกคน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทุกคน เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของผู้กู้ รายได้ต่อปี จำนวนประชากรในครัวเรือน ภาวะหนี้สินของครอบครัว และจุดประสงค์ที่ขอู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

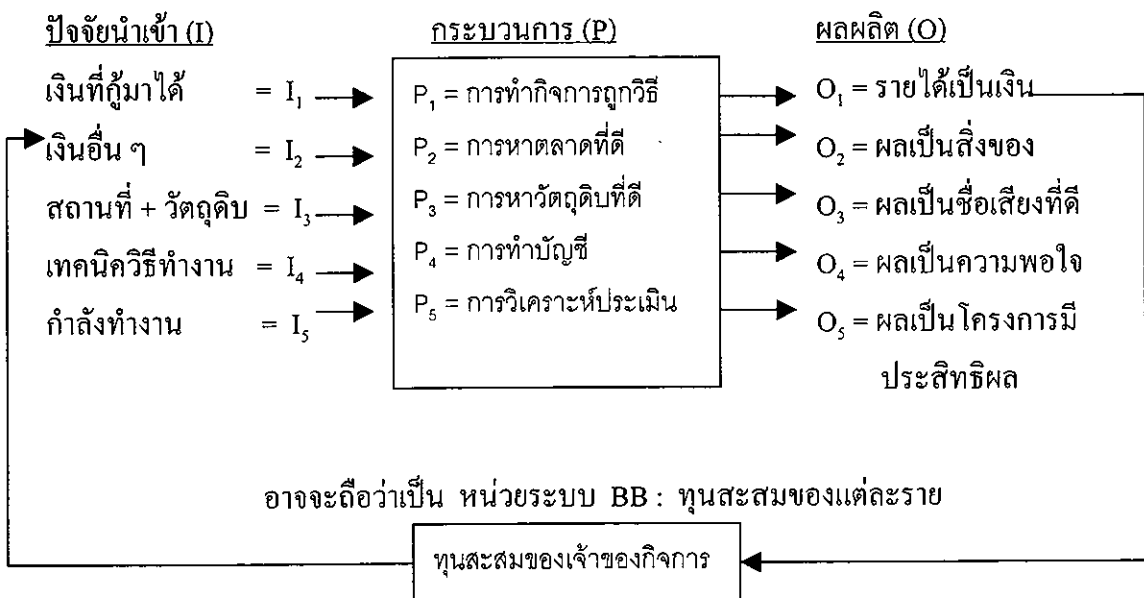

จากภาพความหมายของความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. หน่วยระบบบริหารกองทุน (หน่วยระบบ A) มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในประเด็นย่อย ๆ คือ
 - บริบทของหน่วยระบบ A มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ ประเทศมีนโยบายฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง รัฐบาลให้ความสำคัญกับเรื่องกองทุนหมู่บ้านอย่างจริงจัง

- ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ มีการติดตามและกระตุ้นจากรัฐบาล และจากประชาคมในท้องถิ่น ผู้ภูมิมีความรับผิดชอบและมีความสามารถส่งคืนตามยอดเงินกู้ที่กำหนด
- กระบวนการของหน่วยระบบ A มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแบบระบบที่ดี เช่น การทำบัญชี การพิจารณาตัดสินใจให้กู้ การทวงถามติดตามหนี้ การช่วยหาระบบตลาดให้แก่ผลิตภัณฑ์ของผู้ภูมิ
- ผลผลิตของหน่วยระบบ A มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ การปล่อยยอดเงินออกให้ผู้ภูมิกระทำได้สม่ำเสมอ การเผยแพร่ข่าวสารและมีการหาตลาดภายนอกสำหรับจำหน่ายผลผลิตของสมาชิก

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ภูมิแต่ละราย ($B_1 - B_3$)

จากภาพความหมายของความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

2. หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ภูมิแต่ละราย (หน่วยระบบ B) มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในประเด็นย่อย ๆ คือ

- บริบทของหน่วยระบบ B มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ กองทุนหมู่บ้านสามารถที่จะปล่อยเงินกู้ให้กับผู้ภูมิอย่างพอดีคือไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป วัตถุดิบที่ใช้ในการทำกิจการของผู้ภูมิสามารถหาซื้อได้อย่างเพียงพอในหมู่บ้าน
- ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ ต้องจัดหาปัจจัยนำเข้าในปริมาณที่พอดีไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป เพราะถ้ามากเกินไปอาจสูญเปล่าหรือ

เสียค่าดอกเบี้ยเงินลงทุนทำให้ต้นทุนสูง หรือ ถ้าน้อยเกินไปอาจต้องจัดซื้อมาเสริมทำให้ต้องเสียเวลาจัดหาอีกรอบ

- กระบวนการของหน่วยระบบ B มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ การทำกิจการถูกต้องและถูกวิธี มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนว่าปัจจัยนำเข้าตัวใดต้องกระทำกิจกรรมอะไรและกระทำอย่างไรจึงจะสอดคล้องกันพอดีไม่ขาดและไม่เกิน
- ผลผลิตของหน่วยระบบ B มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน คือ ปริมาณของผลผลิตไม่มากเกินไปจนเกินกว่าที่ตลาดต้องการ ถ้ามักเกินจะขายไม่หมด เป็นการสูญเปล่าของต้นทุน คุณภาพของผลผลิตไม่สูงเกินกว่าที่ตลาดต้องการเพราะถ้าสูงเกินจะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงไปและถ้าคุณภาพของผลผลิตต่ำเกินไปลูกค้าจะไม่รับซื้อ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่ขั้นตอนเริ่มต้น ตั้งแต่การจับประเด็นที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน และมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิง ปริมาณที่เป็นตัวเลข และเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อ-ความ ซึ่งมีวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การสัมภาษณ์ โดยใช้ แบบ บร. 9 ซึ่งจะมีการกำหนดรายละเอียดที่จะถามไว้อย่าง ชัดเจน เพื่อให้ผู้ประเมินใช้เป็นคู่มือในการใช้คำถามซึ่งส่วนใหญ่จะสัมภาษณ์คณะกรรมการและสมาชิกของกองทุนและสมาชิกภายในหมู่บ้าน ซึ่งการสัมภาษณ์จะเป็น การสัมภาษณ์แบบมีเป้าหมายและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
2. การใช้แบบสอบถาม โดยใช้ แบบ บร. 1 และ แบบ บร. 2 ซึ่งแบบ บร. 1 จะทำ แบบสอบถามขึ้นเองเพื่อที่จะ ได้ข้อมูลที่ เป็นจริงและใกล้เคียงที่สุด เช่น การสอบถาม เกี่ยวกับประชากรในครัวเรือน รายได้ของแต่ละครอบครัว ฯลฯ ส่วนแบบ บร. 2 จะสอบถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนแต่ละชุมชนซึ่งจะสอบถามโดยการสุ่มตัว อย่างจากสมาชิกภายในหมู่บ้าน
3. การสังเกต โดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายว่ามีพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ ซึ่งการสังเกตส่วนใหญ่จะเป็น การสังเกตโดยเข้ามีส่วนร่วมในชุมชน เช่น การไปประชุมประจำเดือนกับสมาชิก กองทุนและคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกภายในหมู่บ้าน ซึ่งการประชุมประจำ เดือนจะเป็นการเปิด โอกาสให้สมาชิกทุกคนได้เสนอความคิดเห็นและชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ไม่เข้าใจ มีการอภิปรายเพื่อหาข้อเท็จจริง ซึ่งจะทำให้ผู้ประเมิน ได้ทราบถึงความ ต้องการของแต่ละคนว่าต้องการอะไร และมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการบริหาร งานของคณะกรรมการแต่ละคน
4. การจดบันทึกภาคสนามและการเขียนบันทึกประจำวัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่จะอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการเขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้หลักการของตรรกะ เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจน และใน แบบ บร. 2 จะต้องนำมาวิเคราะห์หาออกมาเป็นเปอร์เซ็นต์เพื่อวัดความเข้มแข็งของชุมชน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

บทนำ

การประเมินโครงการ เป็นการศึกษาคือหรือตรวจสอบโครงการในระหว่างโครงการกำลังดำเนินการอยู่ หรือภายหลังจากที่โครงการได้สำเร็จเสร็จสิ้นไปแล้ว การประเมินผลโครงการจะต้องมีการวางแผนการประเมินอย่างมีระบบ ให้สอดคล้องกับแผนโครงการและได้ดำเนินการตั้งแต่เริ่มกำหนดโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ เมื่อมีการประเมินโครงการแล้วจะต้องมีการติดตามผลโครงการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การติดตามผล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การติดตามงานเป็นกิจกรรมเชิงการบริหาร ซึ่งฝ่ายบริหารกองทุนชุมชน/หมู่บ้าน จะต้องได้รับข้อมูลทั้งข้อดี และข้อเสีย เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงดำเนินงาน และแก้ไขข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานได้ทันเวลา ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบข้อมูลที่สามารถสะท้อนให้เห็นสถานะความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานและเป็นปัจจุบัน

1. ผลการประเมินบริบทของชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายในประเทศ จากแต่ก่อนประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่พอมาถึงช่วงระยะเวลาปี 2541 ได้เกิดภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้นกับประเทศ ทำให้ค่าเงินบาทลอยตัว และทางด้านเศรษฐกิจของประเทศล่มสลายไป ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งประเทศ มีการปลดพนักงานออก ค่าครองชีพสูงขึ้น รายได้ที่ได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น และยังทำให้ผลกระทบด้านอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาสังคมต่าง ๆ ครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ และในปัจจุบันความยากจนของประเทศก็ยังไม่ดีขึ้นเท่าไรนัก ถึงแม้รัฐบาลปัจจุบันจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ก็เชื่อว่าประสบผลสำเร็จทุกประการ

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะยกระดับนโยบายด้านการค้าต่างประเทศจากการเน้นเพียงเร่งรัดการส่งออกในทุกระดับสู่การพัฒนาเครือข่ายการตลาดเข้าสู่ระดับโลก และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันการณ์ เพื่อให้เศรษฐกิจไทยฉีกและสอดรับเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลกอันเข้มแข็งในโลกยุคไร้พรมแดน โดยมีแนวทางดังนี้

ด้านการพาณิชย์

- สนับสนุนและผลักดันให้ภาคเอกชนยกระดับความพร้อมในการเผชิญการแข่งขันเสรีในเวทีการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้แนวคิดการตลาดสมัยใหม่ การพัฒนาองค์กรและบุคลากรการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร การวางแผนและพัฒนาการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด และสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการจำหน่ายให้ได้ประโยชน์สูงสุดในเชิงต้นทุนและการตลาด ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในเชิงของทักษะ เทคโนโลยี และวิทยาการที่จำเป็นในการแข่งขันระดับโลก
- พัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าสินค้าและบริการ ในภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางการแสดงสินค้าระหว่างประเทศ
- ส่งเสริมการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างโอกาสแก่ผู้ประกอบการในการเข้าสู่ตลาดโลก โดยเร่งผลักดันมาตรการและกฎหมายที่จำเป็นต่อการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารราชการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจในการสนับสนุนและส่งเสริมการส่งออกทั้งในด้านการตลาด และข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนช่วยเหลือผู้ประกอบการค้าในต่างประเทศ
- ด้านการค้าสินค้าและบริการ
 - ส่งเสริมให้กิจการของไทยสามารถครอบครองเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญาที่มาจากแหล่งอื่น แล้วนำมาพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มให้สามารถทำการผลิตที่มีความหลากหลายกว่าของเดิม และส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนเพื่อเปิดโอกาสให้นักคิดและผู้

ประกอบการไทยพัฒนาภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของคนไทย

- ส่งเสริมให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถดำรงอยู่ และปรับตัวรองรับการแข่งขันการเปิดเสรีด้านการค้าบริการได้
- กำหนดมาตรการให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ที่จะเกิดขึ้นใหม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบเทศบัญญัติที่ว่าด้วยการแบ่งเขตสถานที่ของธุรกิจค้าปลีกในอนาคต
- ส่งเสริมและพัฒนาบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้บริโภคและยกระดับผลผลิตและบริการของประเทศ
- ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
 - สนับสนุนการค้าเสรีในการค้าระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงระดับความพร้อมและผลประโยชน์ของประเทศและผู้ประกอบการภายในประเทศ รวมทั้งผลักดันการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อภาคเอกชนไทยในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ
 - เน้นบทบาทเชิงรุกในเวทีการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ รวมทั้งผลักดันให้เกิดการเจรจาในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมและคำนึงถึงผลประโยชน์ และข้อจำกัดของประเทศกำลังพัฒนา
 - สนับสนุนและผลักดันนโยบายการค้าเสรีของเขตการค้าเสรีอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน และการค้าชายแดน และการพัฒนาไปสู่ฐานการผลิตสินค้าหรือการให้บริการร่วมกันในภูมิภาค
 - ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้านการค้าและการลงทุน และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎข้อบังคับทางการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ของนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งการเจรจาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะเศรษฐกิจไทยในไตรมาสแรกของปี 2545 ขยายตัวในอัตราร้อยละ 3.9 เทียบกับร้อยละ 2.1 ในไตรมาสที่แล้ว โดยเป็นผลมาจากการขยายตัวในภาคเกษตรร้อยละ 5.1 และภาคนอกเกษตร ร้อยละ 3.8 การขยายตัวทางค้าอุปสงค์ในประเทศ โดยเฉพาะการใช้จ่ายของครัวเรือนที่ขยายตัวร้อยละ 3.6 การใช้จ่ายของรัฐบาลและการลงทุนขยายตัวร้อยละ 8.0 และ 3.5 ตามลำดับ สำหรับปริมาณการส่งออกสินค้าและบริการ ขยายตัวร้อยละ 5.2 (การส่งออกสินค้าและบริการลดลงร้อยละ 2.2 เนื่องจากราคาลดลงร้อยละ 7.6) และมูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการที่แท้จริงขยายตัวร้อยละ 1.5 GDP ที่ปรับค่าดัชนีฤดูกาลในไตรมาสแรกขยายตัวร้อยละ 1.6 ในระยะ 5 เดือนแรกของปี 2545 (มค.-พค.) ดุลการค้าเกินดุลมีมูลค่า 1,228 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ประเทศคู่ค้าสำคัญที่ไทยมีดุลการค้าเกินดุลคือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป สิงคโปร์ ฮองกง แอฟริกา ประเทศที่ไทยขาดดุลการค้า ได้แก่ ญี่ปุ่น มาเลเซีย ตะวันออกกลาง เกาหลีใต้ จีน ไต้หวัน ออสเตรเลีย ยุโรปตะวันออกและอเมริกาใต้

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่เด่นชัด ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ให้ความสนใจ และให้ความสนับสนุน อย่างจริงจัง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ตลอดจนปัญหาภาวะมลพิษที่รุนแรง จนถึงขั้นที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ปัจจุบัน ประชาชนทุกระดับได้รับความเดือดร้อน อันเกิดมาจากมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ซึ่งเป็นผลมาจากการตกงาน ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ กำลังซื้อของคนในประเทศตก รัฐบาลจึงตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินนโยบายเพื่อลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ลด ค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย นำไปสู่การพอมือพอกิน และเหลือจากนั้น จึงนำไปสู่การสร้างชีวิตใหม่ โดยใช้กลไกทุกส่วนของภาครัฐในการสร้างโอกาส ให้ประชาชนใช้ทุนการปัญญา ศักยภาพส่วนตัว และสินทรัพย์ที่มีอยู่ทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อประชาชนมีรายได้ก็จะทำให้ครอบครัวมีรายได้ และประเทศชาติมีรายได้ ซึ่งจะกลายเป็นฐานภาษีใหม่ให้รัฐมี รายได้มากขึ้น เพื่อนำไปสู่การลดภาระหนี้สินของประเทศ

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบทเกิดขึ้นจาก ประชาชนในท้องถิ่นชนบทส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งผลผลิตที่ได้ในแต่ละปีจะมีราคาตกต่ำหรือในบางปีผลผลิตได้ไม่ตรงตามเป้าหมายเพราะการทำอาชีพเกษตรกรรมต้องอาศัย ดิน ฟ้า อากาศ เป็นปัจจัย ในการทำอาชีพเกษตรกรรมนั้นต้องมีการลงทุนที่สูง ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนจะไปกู้เงินจากสถาบันการเงินของรัฐบาล เช่น ธ.ก.ส. มาใช้ในการลงทุนก่อน และในบางครั้งก็มีการกู้เงินจากนายทุนนอกระบบ จึงทำให้มีหนี้สินเกิดขึ้น และในปัจจุบันส่วนใหญ่ประชาชนในท้องถิ่นชนบทจะอยู่กับแบบตัวใครตัวมัน ไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลและไม่มี ความสามัคคีกันเท่าไร จึงทำให้ท้องถิ่นชนบทนั้นเกิดความอ่อนแอ ชุมชนเกิดความไม่เข้มแข็ง จึงทำให้ชุมชนนั้น ไม่มีการพัฒนาเกิดขึ้นในทางที่ดี

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

คนไทยในอดีตจะอยู่เป็นครอบครัวใหญ่ ในการดำเนินชีวิต หรือ วิถีชีวิตของ สังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียง ในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติพึ่งพาธรรมชาติที่เอื้ออำนวย มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นสังคมที่เอื้ออาหาร และด้อยที่ด้อยอาศัยซึ่งกันและกัน แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าในระดับหนึ่ง ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็มีปัญหา ในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่น ๆ เช่น ค่านิยม ด้านวัตถุ ด้านวัฒนธรรมซึ่งจะนิยมนำเอาวัฒนธรรมของชาวตะวันตกมาใช้ สังคมไทย กลายเป็นสังคมบริโภคนิยม เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความ อ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปหางานต่างถิ่น และนิยมสินค้าจากต่างประเทศมากกว่าสินค้าในประเทศของตนเอง ซึ่งเป็นสินค้าที่มีราคาถูกและใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

หมู่บ้านคลองไทรตั้งขึ้นเมื่อประมาณ 40 ปีที่แล้ว มีบ้านเรือน ไม่มากนัก ส่วนใหญ่ เป็นครอบครัวที่มารับจ้างตัดฟันผลา ต่อมาก็มีญาติพี่น้องไปมาหาสู่กันเห็นสภาพความ สมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ดิน น้ำ จึงได้ชักชวนกันอพยพครอบครัวเข้ามา หักล้างถางป่า ทำไร่ บ้านเรือนก็เริ่มจะหนาแน่นขึ้น จนเมื่อปี พ.ศ. 2522 กระทรวง

มหาดไทยได้ประกาศตั้งหมู่บ้านและตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านคลองไทร สาเหตุ มาจาก พื้นที่บริเวณตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยนี้มีคลองน้ำไหลผ่านหมู่บ้านและริมคลองได้มีต้นใหญ่ใหญ่อยู่เป็นจำนวนมาก

บุคคลกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่มาจาก อ.บัวใหญ่ และ อ.คง จ.นครราชสีมา โดยสาเหตุที่อพยพมาจากบ้านเดิมเพราะ แต่ก่อนได้ทำนาแต่ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาลทำให้แห้งแล้งจึงไม่ได้ทำนา ไม่มีข้าวกิน จึงได้มาหาที่ทำกินใหม่และได้หันมาทำอาชีพเกษตรกรรม เช่น ไร่มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด ไร่อ้อย เป็นต้น

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ในอดีตจำนวนประชากรในหมู่บ้านมีไม่มากนักแต่ในปัจจุบันประชากรได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากได้ชักชวนให้ญาติพี่น้องมาหาที่ทำกินใหม่

ปัจจุบันประชากรในหมู่บ้านมีครัวเรือน 136 ครอบครั มีบ้าน 171 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 700 คน ชาย 353 คน หญิง 347 คน

ประชากรวัย 1 วัน - 3 ปีเต็ม	มีจำนวน	33	คน
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	มีจำนวน	38	คน
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	มีจำนวน	69	คน
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	มีจำนวน	39	คน
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	มีจำนวน	50	คน
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	มีจำนวน	386	คน
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	มีจำนวน	49	คน
60 ปี 1 วันขึ้นไป	มีจำนวน	36	คน

ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้าน มี 6 คน

ในหมู่บ้านมีคนพิการ จำนวน 11 คน

การประกอบอาชีพ

มีอาชีพทำนา	19	ครอบครัว	ค้าขาย	3	ครอบครัว
อาชีพทำสวน,ทำไร่	55	ครอบครัว	รับราชการ	2	ครอบครัว
รับจ้าง	73	ครอบครัว	อาชีพเลี้ยงสัตว์	5	ครอบครัว
ผู้มีอาชีพทำนา แต่ไม่มีที่เป็นของตัวเอง	3	ครอบครัว			

ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง

จำนวน	1 – 5 ไร่	มีจำนวน	13	ครอบครัว
	6 – 10 ไร่	มีจำนวน	15	ครอบครัว
	11 – 20 ไร่	มีจำนวน	22	ครอบครัว
	21 – 50 ไร่	มีจำนวน	27	ครอบครัว
	50 ไร่ขึ้นไป	มีจำนวน	10	ครอบครัว

การขยายตัวของชุมชน

ปัจจุบันการขยายตัวของชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประชากรเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม มีการแสวงหาความรู้เพิ่ม มีระบบสาธารณสุขที่สะดวกสบายขึ้นกว่าเดิม และมีชุมชนอื่น ๆ เกิดขึ้นมากมาย มีการติดต่อสื่อสารระหว่างชุมชนกับชุมชน

ระบบนิเวศน์ของชุมชน

- ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านคลองไทรตั้งอยู่บนที่ราบเชิงเขา พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นภูเขาหิน มีพื้นที่ในการทำเกษตรไม่มากนัก

- อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อบ้านหนองผักนึ่ง

ทิศใต้ ติดต่อบ้านคลองแจ้ง

ทิศตะวันออก ติดต่อบ้านโนนกระถิน

ทิศตะวันตก ติดต่อบ้านคลองม่วง -

อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี

- สภาพที่ดิน

ที่ดินในบริเวณนี้เป็นที่ดินของราชพัสดุ กรมธนารักษ์ ได้มอบหมายให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้ดูแลและใช้ประโยชน์ โดยประชาชนต้องเช่าที่เสียภาษีทุกปี มีหลักฐานการถือครองสิทธิ์เป็น ใบ ภพท. 5 โดยที่ดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย

- ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ปัจจุบันมีป่าไม้

ป่าดอนปู่ตา 2 งาน

ป่าในวัด 4 ไร่

ป่าสงวน 750 ไร่

- แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

มีสระน้ำ 2 แห่ง และมีคลองน้ำไหลผ่าน

- ระบบสาธารณูปโภค

ในอดีตระบบสาธารณูปโภคยังเข้ามาไม่ถึง โดยเฉพาะถนนและไฟฟ้า โดยถนนเมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบทางเกวียน เป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2532 ปัจจุบันถนนก็ยังเป็นลูกรัง ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2533

ประปาหมู่บ้านไม่มี มีเพียงสระน้ำที่ชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันสร้างขึ้นมาทำลักษณะคล้ายกับเป็นประปาหมู่บ้าน บ่อน้ำบาดาล มี 6 แห่ง ใช้ไม่ได้เลย และมีคลองน้ำ 1 แห่ง

มีโทรศัพท์สาธารณะขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้มาติดตั้งจานดาวเทียมให้คนในชุมชนได้ติดต่อสื่อสารกับภายนอกได้สะดวก

ความต้องการของประชากรในหมู่บ้านด้านสาธารณูปโภคคือ

1. แหล่งน้ำใช้ในการเกษตร
2. ถนนลาดยางภายในหมู่บ้าน
3. ขยายเขตไฟฟ้าให้ครบทุกหลังคาเรือน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

ในอดีต ประชากรในหมู่บ้านมีอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้พอเลี้ยงครอบครัวได้ แต่ในปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมก็ยังทำอยู่เพียงแต่มีอาชีพเพิ่มขึ้นนั่นคือ การทำหินทราย และเป็นอาชีพที่ทำให้ประชากรในหมู่บ้านมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม ซึ่งก็เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชากรในหมู่บ้านไม่ต้องออกไปหางานทำต่างถิ่น ซึ่งปัจจุบันได้มีโครงการพัฒนาด้านอาชีพหลายโครงการ เช่น

1. โครงการทำปุ๋ยชีวภาพ
2. โครงการส่งเสริมอาชีพเกษตรกร
3. โครงการขยายพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์

ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

1. มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,271 ไร่ เป็นที่นา 255 ไร่
เป็นที่ทำสวน 73 ไร่ เป็นที่เลี้ยงสัตว์ 500 ไร่
2. มีผลผลิตด้านทำนาทั้งหมู่บ้านปีละ จำนวน 26 เกวียน
ขายไปจำนวน 600 กิโลกรัม เก็บไว้รับประทาน 400 กิโลกรัม
3. ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 882 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอก 1,963 กระสอบ
4. มีผลผลิตอื่น ๆ เช่น ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ดังนี้

4.1	ทำสวนมะม่วง,น้อยหน้า,แดงโม	ได้ผลผลิต	48,000 บาท
4.2	ทำไร่มันสำปะหลัง,ข้าวโพด,อ้อย	ได้ผลผลิต	1,616,000 บาท
4.3	เลี้ยงสัตว์ วัว,ควาย,แกะ,ไก่,หมู	ได้ผลผลิต	512,500 บาท

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัดประจำหมู่บ้าน ชื่อ วัดคลองไทรสิทธิาราม มี พระครูสมุห์สุขชี สุขวัฒน์ เป็นเจ้าอาวาส ในรอบหนึ่งปีหมู่บ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณี ดังนี้

1. เดือน มกราคม ทำบุญประเพณีวันขึ้นปีใหม่
2. เดือน กุมภาพันธ์ ทำบุญประเพณีเทศน์มหาชาติ
3. เดือน มีนาคม ทำบุญประเพณีวันมาฆบูชา
4. เดือน เมษายน ทำบุญประเพณีวันสงกรานต์
5. เดือน พฤษภาคม ทำบุญประเพณีวันวิสาขบูชา
6. เดือน มิถุนายน ทำบุญประเพณี -
7. เดือน กรกฎาคม ทำบุญประเพณีวันเข้าพรรษา
8. เดือน สิงหาคม ทำบุญประเพณีทอดผ้าป่า
9. เดือน กันยายน ทำบุญประเพณีทอดผ้าป่า
- 10.เดือน ตุลาคม ทำบุญประเพณีวันออกพรรษา
- 11.เดือน พฤศจิกายน ทำบุญประเพณีทอดกฐินและลอยกระทง
- 12.เดือน ธันวาคม ทำบุญประเพณีเทศน์มหาชาติ

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

- ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายจิระชาย ชวดนอก	การศึกษาสูงสุด ป.4
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายพล ยิ้มสบาย	การศึกษาสูงสุด ป.4
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายชนะ วิชาเกวียน	การศึกษาสูงสุด อนุปริญญา
สมาชิก อบต.ในหมู่บ้านชื่อ นายสืบ ฉ่ำกลาง	การศึกษาสูงสุด อนุปริญญา
สมาชิก อบต.ในหมู่บ้านชื่อ นายชูชาติ หนูนอก	การศึกษาสูงสุด ม.3

คณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่าง ๆ มีดังนี้

นายสืบ ฉ่ำกลาง	นางเอ็นดู แสนนอก
นายมงคล ประดิษฐ์ธรรม	นายชูชาติ หนูนอก
นางเทวี คุ่มหมื่นไวย	นายชัยมงคล หาญสงคราม
นางสาตี อาสาคะติ	นายนวน แก้วบุญ

นางประยงค์ มีศิลป์

นายสุนทร สีสะนิต

ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ อ.ส.ม.

ผู้สื่อข่าวประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน คือ นายมงคล ประดิษฐ์ธรรม

- โรงเรียนและการศึกษา

ชื่อโรงเรียนคลองไทรวิทยาสีทรี มีครูทั้งหมด 13 คน แบ่งเป็น

ครูระดับประถมศึกษา 8 คน

ครูระดับมัธยมศึกษา 4 คน

ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ชั้นประถม และมัธยม

ชั้นอนุบาล 1	มี	22	คน
ชั้นอนุบาล 2	มี	23	คน
ชั้น ป. 1	มี	17	คน
ชั้น ป. 2	มี	30	คน
ชั้น ป. 3	มี	26	คน
ชั้น ป. 4	มี	27	คน
ชั้น ป. 5	มี	20	คน
ชั้น ป. 6	มี	21	คน
ชั้น ม. 1	มี	24	คน
ชั้น ม. 2	มี	17	คน
ชั้น ม. 3	มี	19	คน

ในอดีตด้านการศึกษา จะมุ่งเน้นการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนไม่หาความรู้ อ่าน ออก เขียน ได้ และให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการปลูกผักสวนครัว ปลูกต้นไม้ภายในโรงเรียนและทำเกษตรกรรมอื่น ๆ

ในปัจจุบันก็จะมุ่งเน้นเหมือนกับในอดีตแต่จะมีเสริมการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้รู้ประสบการณ์ในชีวิตจริง เพื่อที่จบออกไปจะได้ประกอบอาชีพได้ และรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคม

โครงการพัฒนาที่ประชากรในหมู่บ้านอยากมี คือ

1. โครงการพัฒนาบุคลากรทางด้านการศึกษา
2. โครงการพัฒนาทักษะแก่ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน

- สุขภาพอนามัย

ในอดีต ประชากรในหมู่บ้านจะมีร่างกายที่ดี แข็งแรงและมีสุขภาพจิตที่ดี เพราะมีป่าไม้ที่ร่มรื่น ไม่มีมลพิษ และ ผักสวนครัวก็ไม่มีการใช้สารเคมี

ในปัจจุบัน มีความเจริญมากขึ้น โดยมี สถานีอนามัยตำบลและคลินิก มีแพทย์ที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญทางด้านการรักษาและมีโครงการของรัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือราษฎร นั่นคือ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค

- เครือญาติ

การอยู่ร่วมกันของประชากรในหมู่บ้านเป็นแบบเครือญาติ มีทั้งครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคี รักใคร่ปรองดองกันมาก มีการร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญอยู่ตลอดเวลาจนทำให้หมู่บ้านเกิดกลุ่มกิจกรรมขึ้นมาหลากหลายกลุ่ม เช่น

1. กลุ่มออมทรัพย์สัจจะ
2. กลุ่มสตรีแม่บ้าน
3. กลุ่มผู้สูงอายุ
4. กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน
5. กลุ่มอนุรักษ์โค กระบือ
6. กลุ่มธนาคารขยะรีไซเคิล
7. กลุ่มปลูกพืชผักปลอดสารพิษ
8. กลุ่มแปรรูปอาหารสัตว์

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความเข้าใจบ้างและไม่เข้าใจบ้าง ส่วนใหญ่สมาชิกในหมู่บ้านจะสนใจเพียงแต่ว่าถ้ามีเงินมาให้ก็จะรับไว้ แต่บางกลุ่มจะเข้าใจดี ซึ่งให้คำอธิบายอย่างชัดเจนว่า นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนนั้น ทำให้ประชาชนที่ไม่มีเงินทุนในการทำอาชีพ ก็จะได้มีเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ และทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับครอบครัว

2. เงิน 1 ล้านบาท จะยังคงอยู่กับกองทุนหมู่บ้านไปตลอดและในส่วนของ การอนุมัติให้สมาชิกกู้เงินได้นั้นแต่ละรายจะกู้ได้ไม่เกิน 20,000 บาท และจะพิจารณาตามความเหมาะสมของผู้กู้แต่ละคนว่ามีความสามารถในการชำระเงินได้มากน้อยแค่ไหน
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีการบริหารจัดการกองทุนที่เคร่งครัดใน ระยะเริ่มต้นเท่านั้นแต่ก็ยังทำตามระเบียบของกองทุนที่ร่างไว้ จึงทำให้เงินไม่ได้สูญหายไปไหน ซึ่งในบางครั้งคณะกรรมการบางคนอาจไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนมากนัก แต่กรรมการบางส่วนก็ให้ความสนใจมากพอสมควรจึงทำให้กองทุนหมู่บ้านมีความโปร่งใส

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า การขอกู้เงินกองทุนของสมาชิกแต่ละคนนั้นจะต้องเขียนเสนอโครงการตามที่ตนเองอยากทำและโครงการที่ทำนั้นจะต้องเป็นโครงการที่ทำได้จริงในสภาวะการณ์ตอนนั้นด้วย เช่น สมาชิกทำโครงการปลูกมันสำปะหลัง คณะกรรมการจะพิจารณาดูว่าเดือนที่สมาชิกทำโครงการไปนั้นสามารถที่จะดำเนินการปลูกมันสำปะหลังได้หรือไม่ เพื่อที่สมาชิกจะได้นำเงินไปใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์
2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า การทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านคลองไทรนั้น ได้บันทึกไว้ตามหลักเกณฑ์และเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความโปร่งใส และลงบัญชีครบทุกขั้นตอน ไม่มีการปิดบังเกี่ยวกับบัญชี ให้ความร่วมมืออย่างดีในการขอบัญชีและเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับกองทุน

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง พบว่า สมาชิกภายในหมู่บ้านทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีไม่ว่าจะไปสอบถามหรือสัมภาษณ์ทุกคนจะให้ข้อมูลที่เป็นจริงส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีบางรายที่ให้ข้อมูลไม่จริงบ้าง ส่วนใหญ่สมาชิกภายในหมู่บ้านจะไม่ค่อยรู้เกี่ยวกับรายได้ของตัวเองเท่าไรหรอก เพราะในแต่ละปีสมาชิกไม่ได้จดบันทึกเอาไว้ว่าตนเองมีรายได้ต่อเดือนและต่อปีเท่าไร ข้อมูลที่ได้มาจึงเป็นการประมาณเอาว่า อาชีพเกษตรกรรมที่ทำในแต่ละปีได้ประมาณเท่านี้ ซึ่งในบางครั้งรายได้ที่ประมาณมานั้นอาจจะถึงหรือไม่ถึงก็ได้ แล้วแต่สภาพดิน ฟ้าอากาศ ด้วย

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า จากการสำรวจข้อมูลตามแบบ บร. และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ นั้น ประชาชนภายในหมู่บ้านมีความต้องการปัจจัยหลาย ๆ ด้านด้วยกัน โดยเฉพาะในเรื่องการประกอบอาชีพของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะขาดเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพและในหมู่บ้านยังขาดการพัฒนาในด้านถนนหนทางและบ่อน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการทำเกษตรกรรมและการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรออกไปจำหน่าย

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ พบว่า จากการไปสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายกรณีของผู้กู้ ส่วนใหญ่ผู้กู้จะมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการมาก่อนแล้ว จึงทำให้ไม่ค่อยมีปัญหาในการดำเนินกิจการมากนัก จะมีปัญหาส่วนใหญ่มาจากปัจจัยภายนอก เช่น สภาพภูมิอากาศ ซึ่งในบางครั้ง ฝนอาจตกไม่ตรงตามฤดูกาลหรือในบางครั้งอาจแห้งแล้ง ทำให้ผลผลิตไม่ตรงตามที่ได้คาดหวังไว้ ทำให้กิจการเกิดการขาดทุนมีเงินหมุนเวียนไม่เพียงพอที่จะทำกิจการต่อในปีหน้า จึงเกิดการกู้ยืมเงินเกิดขึ้น

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงิน ส่วนใหญ่สมาชิกจะได้รับการอนุมัติให้กู้ยืมไม่เกิน 20,000 บาท โครงการที่สมาชิกส่วนใหญ่จะทำโครงการเลี้ยงสัตว์ การเกษตร จำนวนเงินที่สมาชิกกู้มาบางรายก็นำไปใช้ตามโครงการที่ขอกู้ แต่บางรายก็ทำผิดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยนำเงินไปใช้ในทางที่ผิด พอถึงเวลาชำระหนี้คืนก็ไม่มีเงินพอที่จะสามารถชำระหนี้ได้

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการทำกิจการอยู่ก่อนแล้วจึงไม่ค่อยมีปัญหามากนัก จะมีก็เพียงแค่สภาพดิน ฟ้า อากาศ ที่ไม่เอื้ออำนวยมากนัก โดยเฉพาะในปีที่ผู้กู้แต่ละราย ได้ทำการไปแล้วโดยเฉพาะการเกษตร เมื่อฝนไม่ตก ผลผลิตก็ไม่ได้ตามปริมาณที่คาดหวังไว้ จึงทำให้ผู้กู้บางรายคิดว่าจะไม่สามารถชำระหนี้เงินกองทุนได้

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กูในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ สภาพแวดล้อม เช่น พื้นที่ในการเลี้ยง อาหารที่อุดมสมบูรณ์เพียงพอต่อความต้องการ กระบวนการที่ดี ได้แก่ ขั้นตอนการให้อาหารและขั้นตอนในการเลี้ยง ควรหมั่นดูแลการให้อาหารสัตว์เป็นเวลา โดยเฉพาะ สุกร จะต้องให้อาหาร เช้า กลางวัน เย็น และหมั่นดูแลรักษาความสะอาดของคอกให้เรียบร้อย เพื่อสุขภาพของสุกรจะได้สมบูรณ์ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ สัตว์ที่เลี้ยงจะต้องมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปขายและมีการขยายพันธุ์เพื่อจะได้ลูกไว้เลี้ยงต่อ และเป็นการเพิ่มรายได้ช่องทางหนึ่ง

3.2 อาชีพเกษตรกรรม เช่น การปลูกมันสำปะหลัง การปลูกข้าวโพด ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ พื้นที่ในการทำเกษตร มีสาธารณูปโภคที่ดี เช่น น้ำ เพราะส่วนใหญ่การทำเกษตร ปังจัญสำคัญที่สุดคือ น้ำ กระบวนการที่ดี ได้แก่ ขั้นตอนในการเกษตรก็จะมี การไถ-สวนเพื่อเตรียมพื้นที่ในการปลูกพืช จากนั้นก็จะทำการใส่ปุ๋ยเพื่อรองพื้นก่อนทำการปลูก เพื่อจะได้มีผลผลิตที่มากขึ้นและได้ราคาที่ดี ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การมีผลผลิตที่ได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การปลูกมันสำปะหลังถ้าผลผลิต 1 ไร่ได้ประมาณ 10 ตันขึ้นไป ถือว่าเป็นที่น่าพอใจและเมื่อนำไปจำหน่ายเปอร์เซ็นต์ของแป้งมันสำปะหลังที่วัดได้ควรจะอยู่ประมาณ 25% ขึ้นไปถึงจะมีราคาที่ดี

3.3 อาชีพค้าขาย เช่น ขายของชำ ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ พื้นที่ในการค้าขาย คือ จะต้อง มีทำเลที่ดีเหมาะที่จะทำการค้าขาย กระบวนการที่ดี ได้แก่ การจัดวางสินค้าให้อยู่ในหมวดหมู่ ใกล้เคียงกัน เพื่อที่เวลาลูกค้ามาซื้อสินค้าจะได้สะดวกในการหาสินค้าได้รวดเร็ว ไม่เสียเวลามาก มีการติดราคาเพื่อให้ลูกค้าทราบว่าสินค้าตัวนี้มีราคาเท่าไร ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การจำหน่ายสินค้าให้ลูกค้าในแต่ละวันได้เงินจำนวนเท่าไร และต่อสัปดาห์ได้เท่าไร ควรมีการจดบันทึกไว้เพื่อที่จะได้ทราบการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้หรือไม่เพียงใด

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ ทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า ประชาชนมีความเห็นด้วยที่ได้มีเงินกองทุนเข้ามาในหมู่บ้านและชุมชน เพื่อจะได้มีเงินทุนในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนได้มีการบริหารที่เคร่งครัดตามระเบียบที่ได้ร่างไว้ ซึ่งการบริหารกองทุนในระยะแรกจะมีกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัด ทำให้สมาชิกบางรายไม่เข้าใจในกฎระเบียบจึงทำให้มีปัญหาเกิดขึ้น และต่อมาในระยะหลังคณะกรรมการได้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น เนื่องจากคณะกรรมการบางรายไม่ให้ความสำคัญกับกฎระเบียบที่ได้ร่างไว้ ทำให้การทำสัญญากู้ยืมเงินกองทุนบกพร่อง และก็มีระบบเครือข่ายเข้ามาเกี่ยวข้องในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ทำให้คณะกรรมการเกิดความขัดแย้งกันเกิดขึ้น แต่ถึงอย่างไรการบริหารกองทุนของหมู่บ้านก็ยังเป็นการบริหารที่โปร่งใส มีการทำบัญชีที่ถูกต้อง และไม่มีปิดบังข้อมูลต่าง ๆ

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนและสมาชิกภายในหมู่บ้านทุกคนต้องมีการประชุมประจำเดือนทุกเดือน เพื่อชี้แจงปัญหาต่าง ๆ ให้สมาชิกได้รับรู้ และมีการเสนอความคิดใหม่ ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดความสำเร็จในด้านต่าง ๆ

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า เศรษฐกิจในหมู่บ้านหรือชุมชนมีความไม่แน่นอน เนื่องจากรายได้ของประชาชนไม่แน่นอน และในบางครั้งเศรษฐกิจของประเทศก็ไม่ค่อยดีจึงทำให้มีผลกระทบกับประชาชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านราคาของพืชผลทางการเกษตร ซึ่งในบางครั้งอาจทำให้ประชาชนขาดทุน

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า การเมืองการปกครองมีส่วนทำให้คนในชุมชนแตกความสามัคคีพอสมควรจากการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้ เช่น แจกของ ซึ่งในบางครั้งจะต้องทำการพิจารณาหาคนที่มีความยากจนจริง ๆ แต่ในบางรายมีฐานะพอเลี้ยงตัวเองได้ก็คิดอยากจะได้บ้าง จึงทำให้ชุมชนเกิดการแตกแยกเกิดขึ้น และคณะกรรมการบางรายไม่ซื่อสัตย์ มีการบริหารงานที่ไม่โปร่งใส ไม่มีการชี้แจงรายรับ – รายจ่าย ให้สมาชิกในหมู่บ้านได้รับรู้ถึงความเคลื่อนไหวทางการเงินของหมู่บ้าน ความเข้มแข็งของชุมชนจะเกิด

ขึ้นได้ชุมชนนั้นจะต้องมีความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกื้อกูลกัน และมีผู้นำที่เป็นธรรม มีการรวมกลุ่มสมาชิกทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชนของตนเองให้มากที่สุด

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อ

1.1 - 1.5 พบว่า

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1. ประชาชนเกิดความสำนึกรักบ้านเกิดของตนเอง ไม่ต้องอพยพไปหางานทำต่างถิ่น
2. ประชาชนมีความรับผิดชอบที่จะบริหารงานของชุมชนให้เกิดผลประโยชน์ให้มากที่สุด
3. ประชาชนในชุมชนเกิดความสามัคคี และร่วมมือกันเพื่อที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้า
4. ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มองค์กร เพื่อทำกิจการที่หวังไว้ และเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเดียวกัน

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1. การบริหารงานกองทุนของคณะกรรมการยังไม่ค่อยเคร่งครัดเท่าที่ควร อาจมีผลทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นภายใน
2. ประชาชนได้กู้เงินไปได้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ตนเองได้เสนอไป
3. ประชาชนในชุมชนเกิดความแตกแยกเป็นกลุ่ม ไม่มีความสามัคคีเท่าที่ควร
4. มีการเล่นพวกและระบบญาติ เพื่อที่จะอนุมัติเงินกู้ ให้กับญาติของตนเองก่อน

4.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.3.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด พบว่า

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี ปานกลาง เหตุผลคือ สมาชิกในหมู่บ้านบางรายไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองเท่าไร และมีการแตกแยกเนื่องมาจากผลประโยชน์
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ปานกลาง เหตุผลคือ สมาชิกในหมู่บ้านบางรายได้รับมอบหมายให้ทำงานส่วนรวม บางทีอาจไม่เข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชี ซึ่งทำให้ตัวเลขคาดเคลื่อน พอชี้แจงให้สมาชิกในชุมชนฟังแล้วอาจทำให้ไม่พอใจ ไม่เข้าใจ จึงทำให้เกิดความระแวงซึ่งกันและกัน

3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี ปานกลาง เหตุผลคือ สมาชิกในหมู่บ้านแยกออกเป็นหลายคุ่มจึงทำให้การบริหารชุมชนไม่ทั่วถึงและนี่อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนทำความดีไม่รับการยอมรับเพียงครั้งหนึ่ง
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปานกลาง เหตุผลคือ สมาชิกในหมู่บ้านแยกออกหลายคุ่ม แต่ละคุ่มก็มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี และเวลามีงานของหมู่บ้านสมาชิกในชุมชนก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกันพอปานกลาง เพราะสังคมปัจจุบันเปลี่ยนไป จึงทำให้สภาพจิตใจของคนเปลี่ยนตามไปด้วย
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสดหาความรู้เพิ่ม เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ที่สมาชิกในหมู่บ้านเห็นด้วยกับเรื่องนี้ เพราะ การได้ไปหาความรู้เพิ่ม มีการอบรม ทำให้สมาชิกมีโอกาสนำเอาความรู้มาพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าและทำให้อาชีพของตนเองพัฒนาขึ้นไปเรื่อย ๆ
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เพิ่มขึ้น เหตุผลคือ ปัจจุบันสมาชิกในหมู่บ้านได้มีอาชีพใหม่เกิดขึ้นคือ การทำหินทรายขาย จึงทำให้รายได้เพิ่มขึ้น เพราะการทำหินทรายในขณะนี้ตลาดเป็นที่ต้องการมาก
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน เท่าเดิม เหตุผลคือ สมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จึงจำเป็นต้องออกไปหางานทำต่างถิ่นกันมาก แต่เวลาไปรับจ้างก็จะไปกันทั้งครอบครัว
8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน เพิ่มขึ้น เหตุผลคือ สมาชิกในหมู่บ้านมีความสนใจที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาหมู่บ้านและเป็นการรวมกลุ่มเพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นและเป็นการเก็บออมอีกทางหนึ่ง
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา ปานกลาง เหตุผลคือ เมื่อมีการเรียกสมาชิกในหมู่บ้านมาประชุม ปรึกษาหารือสมาชิกมีความสนใจเป็นบางส่วน ส่วนใหญ่จะเป็นคนชรามากกว่า
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส เพิ่มขึ้น เหตุผลคือ รัฐบาลได้มีเงินเข้ามาช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นการแจกผ้าห่มกันหนาว และให้เงินแก่คนชราเป็นรายเดือน ฯลฯ
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม ใส เหตุผลคือ สมาชิกในหมู่บ้านจะลงความเห็นชอบเหมือนกัน และจากที่ได้ไปสัมผัสพื้นที่จะเห็นได้ว่า ผู้นำของ

หมู่บ้านจะมีความยุติธรรมมากใครผิดก็ว่าตามผิด ใครถูกก็ว่าตามถูก และจะเสียสละเวลาให้กับงานในหมู่บ้านมากเป็นพิเศษ

12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในหมู่บ้าน ไข เหตุผลคือ เวลามีปัญหาผู้นำหมู่บ้านจะเรียกประชุมหรือเวลาจะจัดงานภายในหมู่บ้านก็จะปรึกษาหารือกับสมาชิกในหมู่บ้านก่อนเพื่อที่จะได้วางแผนงาน

4.3.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า

1. สมาชิกในหมู่บ้านให้ความร่วมมือ และมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
2. มีความซื่อสัตย์ต่อการบริหารงานของหมู่บ้าน
3. ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาทางรัฐบาลมาช่วยเหลือ
4. มีการพัฒนาอาชีพของท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และมีการอบรม เพื่อเพิ่มความรู้ให้กับคนในชุมชน ถึงวิทยาการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุง
5. มีผู้นำที่มีคุณธรรม และยุติธรรม รักษาผลประโยชน์ของหมู่บ้านได้ทุกเรื่อง
6. มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรขึ้นภายในหมู่บ้าน และให้สมาชิกภายในหมู่บ้านช่วยกันบริหารงาน เพื่อที่จะได้เกิดความสามัคคีและแน่นแฟ้นกว่านี้
7. มีการประชุมร่วมกัน เพื่อปรึกษาหารือในเรื่องทุกเรื่องที่มีปัญหา และมีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวรายรับ – รายจ่าย ให้สมาชิกภายในหมู่บ้านได้ทราบ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. บัณฑิตว่างงานทั่วประเทศทุกพื้นที่ จำนวน 74,881 คน มีรายได้คนละ 6,360 บาทต่อเดือนเป็นเวลา 10 เดือน ได้รับความรู้ด้านการจัดการและการประเมินผล โครงการได้รับประสบการณ์จริงในพื้นที่ มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น คือ ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ มีโอกาสนำหน่วยกิตที่เรียนไปเทียบโอนเพื่อศึกษาระดับปริญญาโท โดยใช้เวลาและเงินทุนน้อยลง
2. บัณฑิตมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือ อบต.
3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้ง 74,881 กองทุน จะมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยความรู้ที่คนในหมู่บ้าน ได้เรียนรู้และสมาชิกของหมู่บ้าน ได้รับทุนให้เรียนสูงขึ้นและมีจิตวิญญาณพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหมู่บ้านต่อไปด้วยความเห็นชอบของคนในหมู่บ้านเอง
4. รัฐบาล จะทราบถึงผลการดำเนินงานความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของ การปฏิบัติงานตามนโยบายเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวนทั้งหมด 74,881 หมู่บ้านอย่างต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ทัน ท่วงที และนำข้อมูลการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จของบางหมู่บ้านไปเป็นตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่นๆ คูเพื่อขยายผลความสำเร็จต่อไป
5. ประชาชนทั่วประเทศจะมีสภาพชีวิต เศรษฐกิจสังคมที่ดี และเป็นไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญและมั่นคงทุก ๆ ด้าน

1.1.2 วิธีดำเนินการ

1. การสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

- สํารวจจากเอกสารของหมู่บ้าน
- สํารวจจากเอกสารของทางราชการ เช่น จปฐ.
- สํารวจโดยการสัมภาษณ์สมาชิกภายในหมู่บ้าน
- สํารวจโดยการสอบถามสมาชิกภายในหมู่บ้าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน
- ผู้กู้เงินกองทุนทุกคนที่ทำโครงการขอกู้เงินกองทุน ซึ่งทางกรรมการได้อนุมัติให้เงินไปแล้ว
- ประชากรภายในหมู่บ้านทุกครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

- คณะกรรมการกองทุนใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น
- ผู้กู้เงินกองทุนทุกคนใช้วิธีการสัมภาษณ์ทุกคน เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของผู้กู้ รายได้ต่อปี จำนวนประชากรในครัวเรือน ภาวะหนี้สินของครอบครัว และจุดประสงค์ที่ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
- ประชากรภายในหมู่บ้านทุกครัวเรือน ใช้วิธีสอบถามข้อมูลและจากเอกสารของทางราชการประกอบ, การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับจำนวนประชากรในแต่ละครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน สภาพความเป็นอยู่ ซึ่งถือเป็นบริบทของหมู่บ้าน

1.1.3 ผลการดำเนินการ

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า ประชาชนมีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของรัฐบาลที่ได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น เพื่อที่จะให้ชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเอง และเปิดโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสที่ไม่มีเงินทุน สามารถกู้เงินกองทุนไปดำเนินกิจการของตนเอง เพื่อจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ และเป็นการกระจายรายได้

2. เงิน 1 ล้านบาท พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในการอนุมัติเงินกู้รายละไม่เกิน 20,000 บาท เพราะในบางกิจการเงิน 20,000 บาท อาจจะไม่เพียงพอกับการลงทุน
3. การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุน มีความโปร่งใส ไม่ปิดบังข้อมูล แต่มีปัญหาอยู่ที่คณะกรรมการบางส่วนไม่ค่อยเคร่งครัด เกี่ยวกับการทำสัญญากู้เงินและมีการนำเอาระบบญาติเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดความขัดแย้งกันขึ้นในหมู่คณะกรรมการกองทุน
4. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้กองทุน จะพิจารณาจากโครงการที่เป็นไปได้ ในสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านและสามารถทำกิจการได้ทันทีในขณะนั้น เพื่อที่จะได้ป้องกันไม่ให้ผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์
5. กระบวนการจัดทำบัญชีกองทุน ได้บันทึกตามหลักเกณฑ์การทำบัญชีทุกขั้นตอน ไม่มีการปิดบังข้อมูลเมื่อต้องการขอรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลและทำอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคลองไทร

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านคลองไทร เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชนที่มีความสามัคคีกันและมีการสร้างจิตสำนึกต่อหมู่บ้าน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ในอนาคตข้างหน้ามีแนวโน้มที่คนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยดูจากการไปประชุมประจำเดือนทุก ๆ ครั้ง จะมีสมาชิกไปประชุมเยอะมาก

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านคลองไทร ได้ทำการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน โดยความเห็นชอบจากสมาชิกภายในหมู่บ้านและมีการลงมติด้วยการยกมือหาเสียงข้างมากเพื่อแบ่งภาระหน้าที่ให้คณะกรรมการแต่ละคนในการบริหารกองทุนเพื่อจะได้แบ่งแยกหน้าที่ของแต่ละคน โดยจะได้ไม่ต้องทำงานซ้ำซ้อน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านคลองไทร ได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อยู่เสมอ และเวลาทางราชการจัดอบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านต่าง ๆ สมาชิกในหมู่บ้านจะสนใจเพื่อที่จะได้นำความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนาอาชีพของตนเองให้เจริญก้าวหน้า

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านคลองไทร มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มร้านค้าชุมชน แต่มีปัญหาในระบบบริหารที่ไม่ค่อยโปร่งใส จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านคลองไทร มีความซื่อสัตย์เป็นบางกลุ่ม มีความสามัคคีปานกลาง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นบางกลุ่ม เพราะหมู่บ้านคลองไทร แบ่งการปกครองออกเป็นคุ้ม โดยมีทั้งหมด 7 คุ้ม ซึ่งทำให้ยากต่อการปกครองและควบคุมสมาชิกแต่ละคน จึงยกหน้าที่ให้หัวหน้าคุ้มแต่คุ้มช่วยเหลือและประสานงานต่ออีกทีหนึ่ง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 2.1.1 ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก
- 2.1.2 ทำให้คนในชุมชนมีความกระตือรือร้นที่จะทำมาหากินมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นมา เพราะมีเงินทุนในการทำกิจการที่ตนเองอยากทำ
- 2.1.3 คนในชุมชนมีโอกาที่จะไปหาความรู้เพิ่มเติมนอกชุมชนของตนเองเพื่อปรับปรุงกิจการของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 2.2.1 คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น
- 2.2.2 คนในชุมชนที่ทำการเกษตรต้องลงทุนสูง แต่ราคาผลผลิตค่อนข้างต่ำ จึงทำให้ขาดทุน
- 2.2.3 คนในชุมชนไม่กระตือรือร้นที่จะทำมาหากินรอแต่ให้รัฐบาลช่วยเหลือ หรือรอแต่เงินทุนที่ได้มาจากธนาคารของรัฐ

3. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชนรู้จักการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีความเคร่งครัด มีการกำหนด กฎเกณฑ์ เพื่อที่จะได้ทำตาม ความเข้มแข็งของชุมชนจะอยู่รอดได้ คนในชุมชนจะต้องมีความสามัคคี ร่วมกันคิดร่วมกันทำเพื่อพัฒนาให้ชุมชนของตนมีความเจริญก้าวหน้า มีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันเพื่อจะได้รักกันแน่นแฟ้นขึ้นกว่าที่เป็นมา มีการระดมความคิดเห็นจากคนในชุมชนเวลาที่มีปัญหาโดยยึดเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์และสิ่งที่สำคัญที่สุดที่คนในชุมชนอยากให้มีคือ การได้ผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรม มีการบริหารงานที่โปร่งใส มีการชี้แจงเกี่ยวกับ รายรับ - รายจ่ายให้คนในชุมชนได้ทราบ มีการประชุมประจำเดือนเพื่อจะได้ปรึกษาหารือกัน

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง คือ เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการตามโครงการที่ตนขอกู้เงินสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

4.2 ผลกระทบโดยตรง คือ สมาชิกที่ขอกู้เงินไปดำเนินการตามโครงการสามารถปลดภาระหนี้สินของตนเองได้และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าแต่ก่อน

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม คือ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สามารถที่จะมีงานมีเงินเลี้ยงครอบครัวของตนเองได้อย่างมีความสุข

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

ในการเสนอแนะเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ ไม่มีเพราะ ระเบียบของกองทุนได้กำหนดมาคืออยู่แล้ว และเคร่งครัดดี เพราะจะทำให้สมาชิกของกองทุนได้สำนึกว่า ถ้าทำผิดระเบียบจะได้รับโทษอย่างไร

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนฯ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 อยากให้คณะกรรมการกองทุนทุกคนเคร่งครัดกับการบริหารจัดการกองทุน โดยเฉพาะเรื่องเอกสารการขอกู้เงินของสมาชิก

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 อยากให้คณะกรรมการกองทุนทุกคนอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกอย่างเป็นธรรม และไม่ต้องมีระบบญาติเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะเหตุนี้ที่ทำให้คณะกรรมการทะเลาะกันเอง

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ให้คณะกรรมการชี้แจงยอดเงินคงเหลือที่อยู่ในบัญชีกองทุนไม่ว่าจะเป็นรายรับ – รายจ่าย ก็ตาม จะต้องชี้แจงให้สมาชิกทราบในวันที่มีประชุมประจำเดือนทุกครั้งเพื่อสมาชิกจะได้ไว้ใจ

2.3 ข้อเสนอแนะเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 อยากให้สมาชิกที่ขอกู้เงินนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองได้ขอกู้ เพื่อที่จะได้สร้างรายได้ให้กับตนเองในอนาคต

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 อยากให้สมาชิกทำโครงการที่สามารถเห็นผลภายในระยะสั้น ๆ เพื่อจะได้มีรายได้หมุนเวียนให้กับตนเอง และจะต้องเป็นโครงการที่ไม่เสี่ยงเกินไป และมีตลาดรองรับอยู่ตลอดเวลา

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ;

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). คู่มือสำหรับประชาชน
เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
รัฐมนตรี

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางวันวิสา ยางราชย์

วัน เดือน ปีเกิด 25 พฤษภาคม 2518

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ประถมศึกษา	โรงเรียนโนนสัง อ.บัวใหญ่	2530
มัธยมศึกษาตอนต้น	โรงเรียนโพนทองวิทยา อ.บัวใหญ่	2533
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	โรงเรียนช่างกลพาณิชย์การนครราชสีมา	2536
ปริญญาตรี	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	2539